

Mert Akkurt: Çilekeş yazarın, müteessir karakterinin hikayesi

Posted on 14/11/2021

Lise son sınıf öğrencisi Sur ile ondan birkaç yaş büyük işçi sevgilisi Norma'nın yaşadığı bir aşk hikayesi Meteliksiz Aşıklar. Marc Nichanian'nın sunuşuyla başlayan, sadece bir aşk hikayesi üzerine kurulu olmayan; Türk-Ermeni kimlik yapılarına, ezen-ezilen ilişkisi üzerine kurulu milliyetçiliğin kuşaklar üzerindeki etkisine, sınıfların çelişkili birlikteliğine, emek sömürülmesine, geleneksel feodal aile yapıları ve genç kuşakla yaşanan çatışmalara kadar dönem içindeki toplumsal ilişkilerin tüm çatlaklarına ve yamalı yapısına değinen çok katmanlı bir eser.

19 yaşında ergenliğinin son zamanlarını yaşayan lise öğrencisi Sur ve yaşı kitapta belirtilmeyen, sadece Sur'dan birkaç yaş büyük olduğu söylenen sevgilisi Norma ve bu iki genç aşığın zorluk altında pişen aşk hikayesinin muhitinde cereyan ederek gelişen bir romanla birlikteyiz. Biberyan, yalnızca bir aşk hikayesi anlatmakla kalmıyor, Sur'un kendinden yaşça büyük ve sınıfsal olarak kendilerinden alt mertebede bulunan kadınla yaşanan aşkına bağnaz anne ve babanın karşı çıkışlarının bu aşka olan olumsuz etkilerini ele alıyor. Annesinin ve babasının bağnaz ve çıkarıcı fikirleri çoğunlukla Sur'un iç hesaplaşmalarıyla aktarılmış. Bu durum üzerinden Sur'un ailesi ile bir türlü yüzleşemiyor oluşunu ve bu uyuşmazlıkları içinde yaşamak zorunda kalışını okuyucuya aktarmaya çalışıyor olabilir Biberyan. Anne ve babanın bu muhafazakar duruşları, evin çocuklarında itici yan etkiler yaratıp kuşaklar arasındaki çatışma romanın işleyişinde önemli motiflerden oluyor. Sur'un kendinden birkaç yaş büyük sevgilisine olan aşkı her şeyi göze almasına sebep olacak kadar namütenahi bir aşk. Norma ile evlenebilmek için okulu bırakmayı planlıyor. Tabi Sur'un namütenahi aşkını evlenmekle sonuçlandırmasının önündeki tek engel öğrencilik değildir. Kitaba da ismini veren meteliksizlik ve çocukluğundan bu yana maruz kaldığı

muhafazakar fikirleri ne kadar eleştirip, kötü bir zihniyet olarak görse de ailesinin yaşattıkları sonucu onlar gibi düşünüp, yorumlarda bulunup etkisinden çıkamıyor. Yaşadıkları aşk hikayesinde Sur, Norma'nın yanında biraz hayalperest kalıyor. Norma ise bu iki meteliksizin Sur tarafından planlanan yuvanın nasıl bir yuva olacağına farkına varabilecek bir olgunluktadır. Aşıklar sürekli kitabın başından sonuna kadar bir çift gözün onları gözetlediği düşüncesi ile kuytu köşe arayarak geçiriyor. Bu bir çift göz bazen yabancılar oluyor bazen de kabul etmedikleri ilişkinin ne durumda olduğunu merak eden aile üyelerinin gözleri oluyor.

Biberyan'ın kendi tabiriyle "röntgenci" gözler. Biberyan kullandığı metaforları bilinçli şekilde seçtiğini düşünüyorum. Örneğin, aşıklar rahat buluşabilmek için yaptıkları ada kaçamaklarında hem zamanın Türkiye'sinin yaşam gerçekliğini anlatıyor hem de Ermeni bir gencin toplum içinde sürekli takip altında olduğu rahatsızlığını yansıtıyor. Tabi başkarakter Sur sadece Türk toplumuna karşı bu rahatsızlığı duymuyor aynı şekilde Ermeni cemaatinin kapalı yapısı da tedirginlik yaratıyor. Buna aile içinde yaşadığı çatışmalar örnek gösterilebilir. Kitabın üçüncü tekil şahıs tarafından anlatılışı da okuyucunun kendini yazarın tabiri olan röntgenci gibi hissetmesine sebep oluyor. Aynı zamanda kitapta çiftin rahat şekilde buluşabilmek için gittikleri Büyükada ve Burgazada'nın betimlenişleriyle adaların sahip olduğu doğal güzelliği gözler önüne seriyor.

Biberyan'ın özgün metaforları da betimlemeleri taval üstüne yapılmış bir resim izlenimi uyandırıyor. Kitabın geçtiği tarih; 1950'li yıllar... Çok partili döneme geçilmiş, milliyetçi baskılar, Müslüman olmayanlara karşı takınılan tutumlar karakterin hikayesi kadar yer alıyor kitapta. Kitapta yer yer 6-7 Eylül Olayları'nın insanlarda bıraktığı izler ve o insanların olaylar esnasında yaşadıklarına da değiniliyor. Pek sevmediği babasının dükkanının da olaylar sırasında zarar görmesi karakterlerin 6-7 Eylül mağdurlarından olduklarını gösteriyor. Biberyan aile kavramının toplumsal iktidarının yapı taşı olduğunu bilerek birey-toplum çatışmasını aile kuramı konusu başlığı altında şekillendirmiştir. Ermeni cemaatinin küçük bir yapıtaşı da Sur'un ailesidir. Sur'un aile içinde çıkardığı çatışmalar aslında Ermeni

cemaatine karşı olan tutumudur. Babası üzerinden cemaatin değerler dünyasına, hiyerarşisine, tutuculuklarına, sınıf ayrımcılığına ve burjuva yaşam tarzlarına isyan eder. Sur, Norma ile ayrılıp bir süre görüşmediklerinden yalnız kaldığı süreçte bu konulara içsel yolculuk yapar ve konulara net şekilde değinir: “Bir yerde, bir ülkede devlet olmasa, hükümet olmasa, yönetim olmasa, kanun, polis, yasak olmasa, kimse kimseyi ezmese, başkalarına zarar vermedikçe herkes her istediğini yapabilse.”

Zaven Biberyan yarattığı karakter Sur’u bu şekilde konuşturarak belki de tahayyülündeki dünyayı tarif etmiştir. Zaven Biberyan Meteliksiz Aşıklar (1962) kitabında olduğu gibi öncesindeki ve sonrasındaki kitaplarında da (Yalnızlar (1959), Deniz (1961), Karıncaların Günbatımı (1984)) yarattığı karakterleri kendisiyle özdeşleştirerek okuyucuya sunmuştur. 1921’de Kadıköy’de doğan yazar, birçok gazetede yazı dizisi yayımlamıştır. Ermeni olması ve sosyalizm fikrini benimsemesinden dolayı baskılar görmüş, bazı yazılarından dolayı kovuşturmaya uğrayıp hapis yatmıştır. Baskılar sonucunda bulunduğu işlerden de ayrılmak zorunda kalan Biberyan daha fazla dayanamayarak 1949’da Beyrut’a gitmiştir. Beyrut’ta da yazı işlerine devam edip Halep ve Paris’teki bazı dergi ve gazetelerde de makalelerini yayımlar. Türkiye’de çok partili sisteme geçtikten sonra durumların iyileştiğini düşünerek 1953’te geri döner. Sosyalist yazar 1965’de Türkiye İşçi Partisinden İstanbul milletvekili adayı olmuştur ancak milletvekilliğini kazanamamıştır. Siyasi duruşundan vazgeçmeyerek 1968 yerel seçimlerinde Türkiye İşçi Partisinden İstanbul belediye meclis üyeliğine seçilip başkan yardımcılığı yapmıştır. Zaven Biberyan ismine tek bir sıfat eklenmesi zordur. Kendisinden edebiyatçı, siyasi aktivist, gazeteci, makale yazarı, romancı, çevirmen olarak bahsetmek gerekir. Eserleri Türkçeden, Ermeniceye; Ermeniceden Türkçeye çevrilmiştir. Kendisi de Türkçeye, Ermeniceye; Fransızcadan çeviriler yapmıştır. Yaşadığı zorluklara, çektiği çilelere rağmen vazgeçmemiştir Biberyan fakat ismi yaşarken duyulmamış, öldükten sonra ancak Ermeni Diasporasında duyulmuştur.

Kaynak: ilerihaber.org

